

KATEHEZA PAPE BENEDIKTA XVI.

NA OPĆOJ AUDIJENCIJI

Srijeda, 12. studenoga 2008.

Pavlov nauk o paruziji

Draga braćo i sestre, tema uskrsnuća, o kojoj smo govorili prošli tjedan, otvara novu perspektivu očekivanja Gospodinova ponovnog dolaska, te nas stoga navodi na razmišljanje o odnosu između sadašnjeg vremena, koje je u utjelovljenju i uskrsnom događaju našlo svoju puninu, i budućnosti (eshaton) koja nas čeka u konačnom susretu kada će Krist predati Kraljevstvo Ocu (usp. 1 Kor 15,24). Uvijek kada se govori o eshatologiji polazi se od događaja uskrsnuća: u njemu, i u križu koji mu je prethodio, sadržan je sav smisao našega spasenja.

Kasniji odjek Pavlova učenja o temi eshatologije nalazi se u Poslanici Titu: "Pojavila se doista milost Božja, spasiteljica svih ljudi; odgojila nas da se odrekemo bezbožnosti i svjetovnih požuda te razumno, pravedno i pobožno živimo u sadašnjem svijetu, iščekujući blaženu nadu i pojavak slave velikoga Boga i Spasitelja našega Isusa Krista" (2,11-13). Pisac ovdje povezuje pojavljenje Božje slave, donositeljice spasenja, sa iščekivanjem blažene nade očitovanjem (epifaneia, r. 13) velikoga Boga i spasitelja Isusa Krista. Taj ulomak, čije riječi prodiru do dna čovjekove duše, smješten je u kontekst moralne pouke i u njemu se ponovno osjeća bliski odjek važnog ulomka iz Poslanice Solunjanima u kojem je sveti Pavao sažeo za stanovnike toga grada svoje prvobitno shvaćanje paruzije (usp. 4,13-18). Apostol ne želi ostaviti solunske kršćane u neznanju o onima koji su umrli. To bi moglo dovesti do toga da klonu duhom; stoga im želi dati razlog čvrste nade, koju on ovako opisuje: "Doista, ako vjerujemo da je Isus umro i uskrsnuo, onda će Bog i one koji usnuše u Isusu, privesti zajedno s njime" (4,14). Na kraju će se svi, kaže on, okupiti na jednome mjestu u neposrednom iščekivanju Krista (usp. 1 Sol 1,10). Pavao opisuje sve to vrlo živopisnim izrazima i simboličnim slikama koji, ipak, prenose jednu jednostavnu i duboku poruku: na kraju će se pojaviti Gospodin, mrtvi u Kristu će uskrsnuti i "tako ćemo uvijek biti s Gospodinom" (4,17). Upravo će vječni život, kao "bivstvo s Gospodinom" označavati čitavo kršćansko eshatološko učenje.

To međutim nije jedino Pavlovo viđenje iščekivanja paruzije; on kasnije mijenja perspektivu, govoreći o negativnim događajima koji će morati prethoditi tom konačnom i završnom događaju. Ne treba nasjedati na obmane da dan Gospodnji, vremenski gledano, samo što nije došao. U Drugoj poslanici

Solunjanima govori se još o Gospodinovu dolasku i onomu što će mu prethoditi: "A što se tiče Dolaska Gospodina našega Isusa Krista i našeg okupljanja oko njega, molimo vas, braćo: ne dajte se brzo pokolebati u svom shvaćanju niti uznemiriti ni nekim duhom, ni nekom riječju, ni nekim tobože našim pismom, kao da će sad Dan Gospodnji" (2,1-2). U nastavku teksta govori se da će prvo doći do apostazije i morat će se otkriti čovjek kojega Pavao ne opisuje bolje već kao 'Čovjeka bezakonja', 'Sina propasti' (2,3). To raspirivanje zla i zloga zadržat će neka stvarnost ili osoba koji nisu ništa bolje opisani (usp. 2,6-7). No, vjernik se ne bi trebao izravno upuštati u istraživanje tih simboličkih likova, nego treba iz toga steći sigurnost da, prije konačnog događaja, Krist treba kraljevati sve dok ne podloži sve pod svoje noge i sve dok ne bude pobijeden posljednji neprijatelj – smrt (usp. 1 Kor 15,25-26).

Premda Pavlove tvrdnje o budućim i konačnim događajima ponekad mogu izgledati nejasne, mnogo su precizniji i dorađeniji zaključci o napetosti u kojoj se nalazi vjernikov život. Te tvrdnje o budućim događajima ipak ne treba tumačiti samo s kronološke točke gledišta. Činjenica da su prvi kršćani, u zanosu iskustva Isusa uskrsloga, mogli smatrati da je dovršetak svega blizu, ne umanjuje svijest da je u sadašnjem trenutku, to jest sada, za nas izvršeno spasenje: "Koliko li ćemo se više sada, pošto smo opravdani krvlju njegovom, spasiti po njemu od srdžbe? Doista, ako se s Bogom pomirismo po smrti Sina njegova dok još bijasmo neprijatelji, mnogo ćemo se više, pomireni, spasiti životom njegovim" (Rim 5,9-10). Kada se u nekim prvim zajednicama bilo raširilo uvjerenje da je konačno uskrsnuće već dogodilo, tako da se ne treba više ništa čekati, sam Pavao reagira protiv takvog zanesenjačkog načina razmišljanja (usp. 1 Kor 15,12 sl.; 2 Tim 2,18). Isusovim je uskrsnućem oblikovan novi čovjek, koji, istina, treba rasti u mjeri Krista, ali je već neka oblikovana stvarnost. Sada je vrijeme milosno, pred našima je očima "vrijeme spasa" (2 Kor 6,2) i mi rastemo sve dok se Krist ne oblikuje u nama (usp. Gal 4,19).

Iz cjelokupnog učenja svetog Pavla o temi očekivanja Gospodinove paruzije, mogu se izdvojiti neke uporišne točke. Prije svega zaključujemo da je Krist postojao prije svakog stvorenja (usp. Kol 1,17) i da je prvorodenac onih koji uskrisavaju od mrtvih (ondje 1,18). On stoga postaje središte jedinstva i pomirenja (ondje 1,15-20). Snažni Pavlov kristocentrizam ne narušava ravnotežu ni konačnog eshatološkog događaja, koji se dogodio jednom zauvijek, ni ispunjenja koje će se dogoditi prema Božjem naumu. Situaciju "u međuvremenu", u kojoj se mi nalazimo, moramo živjeti u Kristu, opečaćeni Duhom, kao "zalogom" naše baštine, u iščekivanju potpunog otkupljenja onih koje je Bog posvojio (usp. Ef 1,14). To iščekivanje izlazi na vidjelo, između ostalog, u zajedničkim sastancima na kojima se blaguje isti kruh i pije iz iste čaše, "dok on ne dođe" (1 Kor 11,20.26).

Nadalje, preobrazba za koju Pavao u Prvoj poslanici Solunjanima kaže da je blizu (usp. 4,15-17) odigrava se u životu punom nevolja (usp. 2 Kor 4,11), u kojem

kršćanin gleda smrti u oči, ali sa sviješću o uskrsnuću (ondje 4,14). Očekuje stoga, da parafraziramo Pavla, vječno boravište i zaodijevanje nebeskim tijelom: "Znamo doista: ako se razruši naš zemaljski dom, šator, imamo zdanje od Boga, dom nerukotvoren, vječan na nebesima. U ovome doista stenjemo i čeznemo da se povrh njega zaodjenemo svojim nebeskim obitavalištem" (5,1-2). Sadašnjost se sada živi u znaku očekivanja da se pojavimo pred Gospodnjim sudom, kako bi primili zasluženost (usp. 2 Kor 5,10). Ta perspektiva mora da je pobudila pokoju teškoću navodeći na zaključak kako se preferira duži boravak na zemlji. Smisao je, međutim, da taj boravak mora biti na korist drugih, kao što je to bilo u Pavlovu slučaju u odnosu prema Filipljanima (usp. Fil 1,21-26). Kako god bilo, kršćanina ne smije minuti želja i ne smije prestati hitati prema budućoj nagradi (usp. ondje 3,12-14). Prava domovina uvijek ostaje ona nebeska (usp. ondje 3,20-21).

Iz Pavlova učenja o eshatologiji nadalje proizlazi činjenica o univerzalnosti poziva na vjeru, koji je zajednički i Židovima i poganima, kao znak i predokus budućih stvarnosti, zbog čega možemo reći da već sada sjedimo na nebesima s Isusom Kristom, ali kako bi pokazali u budućim vjekovima bogatstvo milosti (usp. Ef 2,6 sl.): tu "poslije" postaje neko "prije" čime se želi jasno pokazati da je u stanju u kojem živimo već unaprijed ostvareno ono buduće. To nevolje sadašnjega časa čini podnošljivijima, jer se ne mogu usporediti s budućom slavom (usp. Rim 8,18). Kročimo u vjeri a ne u gledanju, i premda bismo više voljeli iseliti se iz tijela i naseliti se kod Gospodina, ono što se u konačnici jedino računa jest to da omilimo Njemu (usp. 2 Kor 5,7-9).

Sveukupno uzevši, možemo reći da bogato učenje svetoga Pavla u vezi očekivanja Gospodinove paruzije teži prikazati i udariti temelje "evanđelju milosti" o kojem u ovim katehezama razmišljamo. Apostol je isključivo zaokupljen time da navijesti kako je naše spasenje vezano uz uskrsni događaj i eshatološku budućnost. On je u Poslanici Rimljanima domišljato stopio zajedno dva vidika (uskrs i budućnost koja nas očekuje): "Ta u nadi smo spašeni!" (8,24). Odmah se nameće pitanje: nije li kršćaninu na prvome mjestu vjera? Nije li možda vjera u Boga, koji se objavio u Kristu, žarište čitavoga života? Sigurno da je tako, ali budući da je vjera odgovor i zajedništvo s Bogom u Sinovljevom Duhu, naša se nada ne temelji na nekoj utopiji, već na stvarnoj i sve većoj "novosti života". Upravo polazeći od izraza svetog Pavla: "u nadi smo spašeni" (Rim 8,24), u svojoj sam drugoj enciklici *Spe salvi* želio pokazati kako je spasenje/otkupljenje vezano uz nadu koja naše korake vodi prema pouzdanom cilju: "Prepoznatljiva je odlika kršćana da su oni ljudi koji imaju nadu: ne znaju do u tančine što ih čeka, ali znaju, općenito uzevši, da njihov život ne skončava u ispraznosti. Samo kada se sa sigurnošću zna da će budućnost imati pozitivan ishod i sadašnji se trenutak nekako lakše podnosi i živi" (*Spe salvi*, 2). "Nada je, kao nada, otkupljenje" (ondje, 3) i sama je vjera na neki način nada (ondje, 2). "Kršćanska (je) vjera i za nas danas nada koja preobražava i ima glavnu riječ u našem životu...Vjera je supstancija nade" (ondje, 10).

Sveti Pavao u zaključku Prve poslanice Korinćanima donosi zaziv prvih kršćanskih zajednica iz sirske-palestinske krajeva: Marana, tha!, što doslovno znači: "Dođi, Gospodine naš" (16,22). Trebamo se naviknuti da i mi sami ponavljamo u molitvi taj časni zaziv. On u sebi krije okus izvorne kršćanske duhovnosti, dobro izražava svijest o spasenju koje se već dogodilo u Uskrsu kao i radosno i vedro iščekivanje vjernika koji, poduprt nadom, ide ususret Gospodinu.

© Copyright - Libreria Editrice Vaticana